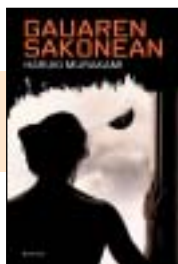

Liburuak

KRITIKA

Gauaren sakonean.
Haruki Murakami.
Erein. 248 orrialde. 19 euro.

Helduen literatura
Gema Lasarte

Zer egin daiteke sei ordu eta 56 minututan?

SEI ORDU ETA 56 MINUTUTAN Tokion gau batez gertatutakoa kontatzen digu modu linealean Haruki Murakamik. Zer egin daiteke, ordea, sei ordu eta 56 minututan? Neska protagonista tabernara doa liburu bat eskuan gaua pasatzeko eta irakurtzeko asmoz. Intentzio horrekin joan bada ere, bere inguruan pertsonaiak eta istorioak harilkatzen joango dira. Pertsonaia hauek, denak ere modu zirkularrean istorioetan sartzen joango dira. Hartara, pertsonaien eta istorioen arteko ebakidura eginaz, izendatzaile komuna atera daiteke, matematiketan bezalaxe. Eta istorio guztien arteko izendatzaile komuna zein den? Nik, bederen, bakardadea begitandu dut. Bakardadea, inkomunikazioa.

Kritikak iritzi dio Haruki Murakamik 2004ean idatzitako nobela hau bere beste eleberriekin alderatuta apalagoa dela. Izan daiteke, baina sekulan haren beste libururik irakurri ez dugunok asko goza dezakegu Murakamik Tokioko gaua deskribatzeko erabili duen kontakizunarekin. Marik –protagonistak– Tokioko tabernetan barrena eramango gaitu bakardadea lagun, Takahasik jazza jarriko dio gauari eta Erik loti ederrak, literatura. Horrela, zirkuluetan osatzen den narrazio honek musika, literatura eta errealitatea osagai ditu bere kontakizunean.

Sei ordu eta 56 minututan irakur daitekeen kontakizun honek badu ordea interesa pizten duen istoriorik eta protagonistatik urrun geratzen den gertakizunik. Esango nuke, epizentrotan dauden protagonisten gaiak baina harago irakurlea eramango duen pasarterik baduela eta irakurlea bukatu arte horien bila ibiliko dela. Eta istorio horietan hain zuzen ere, zirkuluak irekiak geratzen direla; irakurlea beste zerbaiten zain geratzen dela. Nire ustez horrek ematen dio indarra eleberriari, ustezko protagonisten istorioak ez direlako istorio nagusiak. Periferiatik dator indarra.

Nobelaren egitura, gauaren erritmoa, fantasia, gai errealak, pertsonaiak eta istorioak nahasteko moduan dauka zeresana nobelak. Gaua oso modu diferentean ikus daiteke: kamera baten bidez, pertsonaien ahotsen bidez, musikak jarritzen dizkion erritmoen bidez. Horiek dira eleberri honen izatea eta egitea. Pertsonaien edota gai sakonen bila dabilenak jai dauka. Horiek bazterrean geratuko dira *lovehotelen* batean. Pertsonaiak eta gaiak aitzakia besterik ez dira Tokio gau batez gozatzeko. ■

Poesia eta sexua, bi plazer uztarturik

Irakurtzea plazera bada, eta sexua ere bai, zergatik ez uztartu biak? Ba, euskal literaturara gutxitan nahastu ei da erotismoarekin. Hori esaten da. Eta kontrakoa esateko dator Txalaparta argitaletxearen eskutik kaleratu den *Desira plazer 68-08* bilduma. Izan dela, badela eta egongo dela euskal

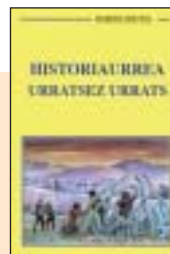
poesia erotikorik. Bertso-lerro beroenen antologia hau 1968an abiatzen da eta, orgia handi bat bailitzan, idazle ugari laztantzen ditu: Xabier Lete, Amaia Lasas, Arantxa Urretabizkaia, Xabier Montoia, Iñigo Aranbarri, Oier Guillan, Castillo Suarez, Nagore Etxabe... Igor Estankonak, Edorta Jimenezek eta Josune Muñozek osatu dute antologia. ■

Desira plazer.
Batzuen artean.
Txalaparta.
262 orrialde.
19 euro.

Historiaurreari buruzko dibulgazio lana

Erramun Amundarainek, Iñaki Gonzalez Garaik eta Alizia Stürtzek osatu dute *Historiaurrea urratsez urrats* liburua. Gaiak argitaletxearen bidez publikatu den lan honek gure aspaldiko arbasoen nondik norakoak azaltzen ditu: nola bizi ziren izotzaldietan, zer ehizatzen eta jaten zuten, nola asmatu zuten sua egiten, nolako lanabesak erabiltzen zituzten... Baina bestelako kontuak ere badakartza liburuak. Hizkuntzaren sorrera, kasurako. Pertsonak aurreneko hitzak noiz esan zituzten? Eztabaida ugari sortu izan duen gaia da, eta liburuak egon diren hipotesiak azaltzen ditu. Baita beste eztabaidagai batzuei buruzkoak: haitzuloetako artea, adibidez. ■

Historiaurrea urratsez urrats.
Batzuen artean.
Gaiak.
147 orrialde.
19 euro.